

Mednarodna šola managementa infrastrukture za šport in prosti čas

S e m i n a r

P R O G R A M I

Programski in tehnološki standardi in normativi infrastrukture za šport in prosti čas

Dvorana Tivoli Ljubljana, 21. oktober 2015

P o r o č i l o

Seminar: Programski in tehnološki standardi in normativi infrastrukture za šport in prosti čas, je del izobraževalnega programa »Mednarodna šola managementa infrastrukture za šport in prosti čas«. Program je razvil konzorcij, v katerem so Univerze, podjetja, izobraževalni centri in združenja upravljavcev infrastrukture (20.5.2009). Vsebino seminarja je pripravilo Združenje športnih centrov Slovenije.

Seminarja in študijske delavnice se je udeležilo 18 direktorjev in strokovnih delavcev iz občin, javnih zavodov in podjetij, ki upravljajo infrastrukturo za šport in prosti čas ter gospodarskih družb iz tujine. Slušatelji so po elektronski pošti prejeli seminarско publikacijo / strokovni priročnik v obliki elektronske knjige. Organizator je udeležencem ponudil osvežilne

napitke ter brezplačno parkiranje. Predavanja na seminarju so bila predstavljena z video prezentacijami. V razpravi na delavnici so predavatelji in slušatelji oblikovali izhodišča za oblikovanje programskih in tehnoloških standardov infrastrukture za šport in prosti čas. Udeleženci seminarja so prejeli elektronska potrdila o strokovnem usposabljanju.

Udeleženci

Predavatelji in organizatorji

Dr. Milan Hosta, Spolint, Sport Policy International,
Mojmir Flisek, Inštitut za športne inovacije, Jože

Jenšterle, direktor Združenja športnih centrov Slovenije, in Tatjana Janežič, poslovna sekretarka združenja.

Slušatelji

Sandi Mertelj, Zavod za šport Ptuj, Marko Meden, Elan Inventa d.o.o. Begunje na Gorenjskem, Vladoša Nižetič, Športni in mladinski center Piran, Robi Janev, Center za kulturo, šport in prireditve Izola, Iztok Jerebic, Občina Beltinci, Boštjan Zemljarič, Zavod za šport Ptuj, Andrej Pozderek, Športna zveza Beltinci in Daniel Cukjati, Javni zavod Ivana Cankarja Vrhnika. Na seminarju so s predstavitvijo obnovah bazenskih objektov sodelovali: Fornasini Stilante, predsednik podjetja Fiat Lux di Fornasini, Giuseppe Taetti, direktor konzorcija Consorzio Lavora & Produce, Elisa Scelsa, direktorica italijanske gospodarske zbornice v Sloveniji ter strokovni sodelavci Karin Repovš, Gordana Arzenšek in Dimitrij Žbona.

Vsebina seminarja

Vsebina seminarja so bila izobraževalna področja: 11 Trajnostni razvoj, 12 Infrastruktura in 21 Programi. Področja so vključevala naslednje predmete: 11204 Standardi in normativi načrtovanja in gradnje infrastrukture za šport in prosti čas, 11208 Sodobni trendi pri načrtovanju infrastrukture, 12102 Standardi in normativi upravljanja in vzdrževanja infrastrukture za šport in prosti čas, 21101 Vrste programov in storitev, 21102 Šport za vse, 21103 Profesionalni šport, 21107 Programi za posebne skupine uporabnikov, 21108 Šolska športna vzgoja, 21109 Programi za otroke in mladino. Teme in predavatelji na seminarju so bili: (1) Programi ter infrastruktura za šport in prosti čas. Predavatelj je bil Jože Jenšterle, dipl. univ. ekonomist. (2) Izhodišča za razvoj sodobnih standardov. Predavatelj je bil dr. Milan Hosta, Spolint, Sport Policy International. (3) Inovativni programi za otroke, družine in športnike. Predavatelj je bil Mojmir Flisek, Inštitut za športne inovacije. Program usposabljanja je obsegal pet

šolskih ur predavanj in tri pedagoške ure študija gradiv in priprav na razpravo na delavnici.

Seminarske teme so bile pripravljene in izvedene po predmetniku izobraževalnega programa »Mednarodna šola managementa infrastrukture za šport in prosti čas«.

Na delavnici so v razpravi sodelovali vsi predavatelji in slušatelji na seminarju.

Programi ter infrastruktura za šport in prosti čas

Jože Jenšterle, združenje športnih centrov Slovenije

Predavatelj je predstavil elemente programov ter infrastrukture za šport in prosti čas. Urejanje teh elementov je potrebno za zagotavljanje trajnostnega razvoja športa, prostega časa ter infrastrukture. To so:

- Infrastruktura
- Lastnina
- Programi
- Management

Zgoraj omenjene elemente je predstavil s konkretnimi primeri infrastrukture in programov za šport in prosti čas. Lastniki se odločajo o programih ter investicijah v infrastrukturo. Izvajalci oblikujejo programe. Upravljalci upravljajo in vzdržujejo infrastrukturo. Med lastniki, izvajalci programov ter upravljavci infrastrukture se vzpostavljajo upravljavska razmerja ter sistem financiranja. V nekaterih lokalnih skupnostih je sistem upravljanja učinkovit in daje dobre rezultate, s kakovostno ponudbo programov in storitev za vse ljudi. V lokalnih skupnostih in mestih, v katerih prevladujejo parcialni interesi najmočnejših interesnih skupin in kapitala, pa ponudba programov ter razvoj gibalne kulture prebivalstva, nista zadovoljiva.

Analiza stanja na področju športa, prostega časa ter infrastrukture je dala naslednje ugotovitve:

- Programi gibanja in zdravstvene storitve niso dostopne vsem ljudem, ker jih lokalne skupnosti ne zagotavljajo.
- Šport je globalna industrija.
- Olimpijske igre so promocija poklicnega športa.
- Države in lokalne skupnosti trošijo javna sredstva za posebne objekte z velikimi tribunami za profesionalni šport.
- Države in lokalne skupnosti ne investirajo zadosti javnih sredstev v trajnostno infrastrukturo ter inovativne programe športa za vse, otroke, družine, mladino, ženske, ljudi s posebnimi potrebami, starejše ljudi ter rekreativne športnike.

Predavatelj je predstavil trende razvoja športa, prostega časa ter infrastrukture:

- nova filozofija - drugačna gibalna kultura
- trajnostni razvoj
- socialno upravljanje
- inovativni programi
- obnova, modernizacija in rekonstrukcija infrastrukture
- zelene tehnologije
- drugačno izobraževanje in usposabljanje
- večnamenski lokalni centri

Izhodišča za razmislek pri vzpostavljanju sodobnih standardov

Dr. Milan Hosta, Spolint, Sport Policy International

Na podlagi izhodišč, ki odpirajo različne tokove razmišljanj in so namenjena začetni orientaciji v prostoru telesne kulture in športne »software & hardware« infrastrukture, bomo skozi seminar postopoma povzemali smiselne zaključke in jih ex-post posredovali udeležencem kot izkupiček skupnega dela v obliki priporočil in smernic za oblikovanje lokalne politike športa.

Izhodišča sama niso ne teoretsko niti praktično izčrpana, saj pričakujemo, da bodo udeleženci sami aktivno posegali po verodostojnih virih in dejstvih (ali pa na njih usmerjali). S tem bodo standardi oziroma priporočila za oblikovanje standardov in politik bolj

kredibilna in prilagojena aktualnim izzivom ter lokalnim značilnostim.

Šport in družina

Telesna aktivnost je ena od bistvenih sestavin kakovostnega življenja in edini način ohranjanja telesnih funkcij. Družinsko okolje ima ključno vlogo pri usvajanju telesnih kompetenc v prvih letih življenja otroka, kar pomembno določa vse nadaljnje faze človekovega razvoja.

Družba 21. stoletja je visoko tehnološka in okolje nudi vse manj gibalnih stimulansov, ki so potrebni za ohranjanje zdravih telesnih funkcij in hkrati imamo na razpolago vse večje udobje. Kako naj torej družina ohrani ali razvije navade, ki bodo zagotavljale dovoljšnjo mero gibanja? Kaj lahko pri tem naredi lokalno okolje in kako naj ustvarja podporni sistem družinam? Kateri sektorji so odgovorni, da se vzpostavi spodbudno okolje? Kakšna infrastruktura je primerna? Kako med počitnicami zagotoviti primerno aktivnost otrok?

Šolski šport

Načeloma bi lahko rekli, da imamo dobro razvito šolsko športno vzgojo in razmeroma dobre delovne pogoje (upoštevajoč tudi naravne danosti Slovenije), a z eno blok uro na teden v srednji šoli ne smemo biti zadovoljni.

Vprašati se moramo tudi, ali današnja športno vzgojna doktrina zadovolji potrebam otrok, ki jih vzgajamo in izobražujemo za prihodnost?

Katere so tiste vrednote športa, ki bodo uporabne tudi, ko otroci odrastejo? Gre za kritično umestitev športne vzgoje med popularne oblike telesne kulture in temeljno vrednost gibanja, igre, zdravja ter telesne integritete nasploh. Taka umestitev pa zahteva samokritično refleksijo sistema, ki "proizvaja" športne pedagoge, da spregleda svojo lastno reproduktivno paradigmo in se prepusti logiki evolucije. Seveda pa si je pri tem treba priznati, da sistem le sinergijsko odseva daljnovidnost strokovnjakov, ki so pravi nosilci športno-vzgojne doktrine. Ko sprejmemo deljeno soodgovornost in se, profesionalno zavezani, ozremo po stanju v svetu, nas človeškost sama nagovori: Kakšen je smisel športne vzgoje, kakršno imamo?

Rekreativni šport

Opredelitev rekreativnega športa se zdi najprimernejša skozi obravnavo kulture. Na načelni ravni je kultura tisto, kar nas ločuje od naravnega, na vsakdanji ravni pa kulturo lahko obravnavamo na več načinov: določen način življenja, sistem vrednot, vzorci obnašanja, ustvarjalna dejavnost, simbolni sistem, odnos do sveta itd. Zato moramo ob razumevanju današnje športne kulture vedno v obzir jemati tudi družbeno stanje, v katerem živimo.

Telesna kultura se nanaša na biološko determiniranost živega organizma, ki svoje potrebe zadovoljuje in izraža na kulturni (človeški) način. Z vidika telesne kulture športna kultura ohranja higiensko, estetsko in gibalno komponento. Civilizacijska potreba po športni rekreaciji vznikla iz *ne-naravnega* načina bivanja v urbanem okolju in hkrati iz ideje kapitalizma po delovni uspešnosti. V EU letno nastane 80 milijard stroškov zaradi bolezni, ki so posledica neaktivnosti. Kakšni naj bodo torej programi in infrastruktura, ki lahko zadovoljijo športne rekreativce vseh zvrsti? Kako uravnotežiti interese generacij in različnih interesnih skupin? Kako uporabiti več narave v rekreativne namene?

Profesionalni šport

Športna industrija poleg proizvodnje športne opreme obsega tudi industrijo doseganja športnega rezultata kot produkta, ki ima visoko tržno vrednost in medijsko pozornost. Profesionalni šport je storitvena dejavnost, kjer športnik s pomočjo svojega telesnega kapitala generira in monetizira prihodek. V podporo temu je vzpostavljen cel družbeni sistem oz. sektor. Zahteve po globalni standardizaciji tekmovalnega okolja diktirajo vložke lokalnih okolij, ki nosijo breme infrastrukture, ki je težko prilagodljiva masovni uporabi. Ob tem pa je slovensko okolje po številu prebivalcev, a ne po profesionalnem športnem rezultatu, nekonkurenčno in tržno manj zanimivo. Kako torej ohraniti ravnovesje med hiper-produkcijo športnega rezultata in potrebami slovenskega telesa/trga? Kako upravljati infrastrukturo, ki ima ozek programski spekter, prirejen zahtevam velikih športnih dogodkov? Kako posredovati med interesi športne elite in športne mase?

Inovativni programi za otroke, družine in športnike

Mojmir Flisek, Inštitut za športne inovacije

Mojmir Flisek je predstavil holistični pristop do športne infrastrukture, športne tehnologije, programov in strokovnega kadra, ki preko fuzijskega koncepta zagotavlja kakovostno oblikovanje in izvajanje inovativnih programov na področju gibanja in športanja. Izpostavljena je bila problematika zavedanja dejanskih potreb sodobnega človeka v različnih življenjskih obdobjih kot najbolj objektivno izhodišče za sodobne programe, ki narekujejo nove standarde in izvedbe tako športnih objektov, športne tehnologije in pedagoških pristopov. Gibanje in športanje moramo prilagoditi dejanskim potrebam današnjega časa. V tem kontekstu pa mora tudi nacionalni program športa bolj preiti v smernice, da se zagotovi dolgoročna strategija sistematičnega uveljavljanja inovativnosti in dvigovanja kakovosti kot podstat sprememb v smeri zadovoljevanja sodobnih potreb človeka. Na lokalni ravni je potrebno večji poudarek nameniti programom za otroke in starejše populacije, pri tem pa nam lahko starejše telovadnice in objekti s smiselno in sodobno prenovijo zagotovijo primeren prostor za izvedbo teh programov.

Zaključki delavnice

Udeleženci študijske delavnice uvodoma ugotavljajo, da je šport in z njim povezana programska urejenost in materialna pogojenost izjemno kompleksen sistem. Slovenija je športno bogata država, kjer naravne in socialno-ekonomske ter kulturne danosti omogočajo ekološko pestrost sobivanja mnogih športnih in s športom povezanih interesov. Seveda pa se ob tem neprestano poraja dinamika odnosov med deležniki, ki pomembno soustvarja realizacijo potencialov športa na lokalni in nacionalni ravni.

Razprava je bila vsebinsko široka, saj je bil namen prevpraševati temeljne predpostavke, na katerih sloni športna politika na nacionalni in lokalni ravni, prevetritev zastalih pobud in utrjevanje osnovnih izhodišč ter delitve primerov dobre prakse.

V nadaljevanju nizamo odprte teme, kot so jih navajali udeleženci:

- Oblikovanje vsake športne politike se nanaša na materialno, organizacijsko, vsebinsko in kadrovske podstat. Zato je potreben kakovosten dialog med deležniki.
- Letni programi športa so vnaprej določeni, težko je uvesti novosti. Zakaj bi ljudje spreminjali nekaj, če so uspešni. Pri tem pa si kriterije uspešnosti tudi postavljajo sami.
- Pravilniki so omejujoči in podpirajo selekcioniranje mladih športnikov čim prej. Vsak klub, vsaka zveza se bori za večje število članov, saj se na ta način financirajo.
- Organizacijske sinergije v občinskih zavodih, ki združujejo šport, kulturo in turizem lahko vodijo v več obiskovalcev na prireditvah, manj zaposlenih in večji uspeh.
- Programsko pestrost, ki bi zadovoljila večjemu deležu občanov pogosto omejuje infrastruktura, tradicija in celo prijateljski odnosi do župana – netransparentnost odločanja in neargumentirano postavljanje prioritet.
- Nov nacionalni program športna daje preveč pooblastil nacionalnim panožnim športnim zvezam. Daje pooblastila posameznim interesnim skupinam in ne prisluhne stroke in širšim potrebam občanov.
- Prehitra športno-tekmovalna specializacija ovira programsko pestrost in vsiljuje infrastrukturo, ki ima zelo omejeno vrednost. Strateški razmislek pri vodenju klubov, ki bi prepoznal skupne interese in cehovsko enotnost umanjka pri tvorenju lokalnih politik športa. Otrok je lahko tudi dober potrošnik kot odrasel, ostane s klubom kot rekreativec, če se mu ponudi možnost.
- Občina naredi večnamensko dvorano, ki ne zadovolji racionalni funkcionalnosti. Župan, ki ni naklonjen športu, ne bo vlagal in tu so potrebni premiki v glava. Stroka ne zna dobro pokazati in uveljaviti makroekonomske vrednosti športa. Programov za rizične skupine je premalo in niso stimulirani skozi nacionalni nivo.

- Ali se evalvira učinkovitost programov z ozirom na prisotnost po spolu, posebne skupine, izključene, depriviligirane skupine? Ali obstaja zavest o vrednosti športa kot socialnega lepila na rekreativni ravni? Vloga igrišč in telovadišč kot srečališč je premalo promovirana.
- Zakaj razlikovati med društvom in podjetjem, ki oba ponujata športno storitev? Športno društvo kot socialno podjetje? Mnoga športna društva so pravzaprav s.p. pod krinko, samo zato, da lahko dobijo nekaj javnih sredstev.
- Športno vadbeno samocenzura: ne dela se več tveganih dejavnosti, hkrati pa se podeljuje vse več certifikatov za raznovrstna usposabljanja brez pravega poznavanja veščine in stroke.
- Ozko športno usmerjena infrastruktura se lahko z usmerjenimi ukrepi prilagodi v večnamensko, ali pa vsaj v demografsko prečno, da zajame več ljudi.

Primeri iz prakse

Vrhnika

Župan je hotel ukiniti poletni vklop na Vrhniki. Program v katerega je vključenih 450 otrok in nudi dva meseca brezplačnega celodnevne varstva. Cca 30.000€ letni strošek občine z izjemno socialno vrednostjo. Program so zaradi angažmaja nekaterih posameznikov ohranili.

Nacionalni program priporoča alokacijo 3% proračuna za programe športa, občina Vrhnika namenja programom le 1%.

Beltinci

Regija z veliko raka in z velikim deležem pretežkih in debelih otrok. Župan ni programsko odprt, ker je nogometni lobi zelo močan.

Športna zveza ima 25 društev, 15 nogometnih (8 mali nogomet in 7 veliki + ženski). Pravilnik šteje članstvo v klubih in ne stimulira petrosti. Ogromno zunanjih

igrišč predvsem za nogomet in atletiko, pokritih površin pa ni dovolj. Slabih 700m² pokritih površin in ne morejo zadovoljiti potrebam društev.

Uspeli so postaviti zunanjo trim steza s fitnessom, baliniščem in ruskim kegljiščem – upokojenci uživajo, trim steza se koristi nad pričakovanji.

Športna zveza Beltincev organizira igre krajevnih skupnosti. Med vasmi je bilo prej v glavnem nogometno rivalstvo. Sedaj so intervenirali in nogometu ob bok postavili še druge stvari. Organizirajo 2 letna množična teka letno, v vrtcih pa se ponuja judo vrtec kot podaljšek rednega varstva.

Izola

Oblikovala se je civilna iniciativa, ki drži ravnotežje nasproti vodstvu občine, ki želi brez tehtnih premislekov izpeljati nacionalni ali svoj program na lokalni ravni. V iniciativo se vključujejo tudi športni pedagogi osnovnih in srednjih šol. Letni program športa občine se kreira v tej skupini. Strategija razvoja športa predvideva tudi deleže za financiranje. Delo je usmerjeno na realne potrebe in ne na vsemogoče želje.

Pobuda za organizacijo Istrskega maratona, ki bi povezoval občine, je bila na mestu. Za te potrebe so ustanovili društvo in v prvem letu pokrili 125.000€, letos 170.000€. Štart in cilj se seli iz občine v občino pri čemer gostujoča občina prispeva 10.000€, druge dve 5.000€ in se tako porazdeli breme po občinskih proračunih. Z drugačno organizacijsko strukturo Slovenije, bi marsikaj naredili - regije in ne prevelika razdrobljenost.

Piran

Zadnja gradnja je bila leta 1993 - Športna dvorana v Luciji. Vse ostalo so obnove.

Piranska športna šola – Zavod za šport organizira športne delavnice za prvo triado in gibalne urice za vrtec. Tako bi do tretjega razreda vsi bili vključeni v osnovne dejavnosti, kar je protiutež prezgodnji specializaciji, ki jo izvajajo panožni klubi.

Predstavitev

Elisa Scelsa, direktorica italijanske gospodarske zbornice v Sloveniji, je predstavila interes italijanskih podjetij v sektorju športne industrije za povezovanjem z investitorji in upravljavci infrastrukture za šport in prosti čas.

Fornasini Stilante, predsednik podjetja Fiat Lux di Fornasini je predstavil podjetje, proizvode in storitve, ki so primerni za športne in turistične centre, ki vključujejo športne objekte in površine.

Predstavniki italijanske gospodarske zbornice v Sloveniji, so predstavili možnost strokovnega usposabljanja managerjev javnih zavodov in podjetij, ki upravljajo z infrastrukturo, da obišejo referenčne športne centre ter se pri proizvajalcih seznanijo z novimi tehnologijami, ki so potrebne za razvoj športa, prostega časa ter infrastrukture.

Seminar in delavnica sta potekala od 9.00 do 14.00.

